

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ
APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Comitetul de direcțiune al Dreptului dorind a comemora printr'un număr festiv și un banchet jubileul de 50 ani dela apariția acestei reviste, a fixat ziua de 29 Decembre pentru această aniversare care va fi și o amintire pioasă a primilor fondatori ai Dreptului dela 1871.

In acest scop rugăm pe toți colaboratorii vechi și noui cari au contribuit cu lucrările lor la succesul acestei reviste, cum și pe d-nii magistrați și avocați cari doresc a lua parte la jubileul nostru juridic, să ne comunice adesiunile d-lor.

Trimiterea manuscriselor pentru numărul jubilar, cum și înscrierea la banchet se va face la d-l V. Athanasovici, avocat Str. Batiște, 39 până în ziua de 15 Decembre cel mai târziu

C. G. Dissescu.—Elemente de drept comercial de C. C. Arion. JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.—Inalta Curte de Casație și Justiție. Secția I.—Ordonanță prezidențială în cătă etc.—Cercetarea fondului dreptului.—Examen sumat.—Art. 66 bis pr. civ. (Schmidt & Co. cu Geta Weintraub).

Tribunalul Ilfov, Secția II com.—Mandat comercial.—Acceptare. Stat.—Cont-curent.—Elemente juridice. (M. Tănăsescu cu Centrala Cooperativelor Sătești).—Adnotație de d-l I. N. Fințescu.

„Elemente de Drept Comercial” de C. C. Arion

Colegul meu Arion a publicat volumul întâi din Comentariul său, elementar dar complet, asupra Dreptului Comercial. Acest volum cuprinde două lucrări: una este prefața, alta este comentariul.

In prefață găsesco sufletul profesoral, mentalitatea juridică a autorului. De aceea îmi pare foarte interesantă și o recomand cititorului, căci nu este o prefață ca toate prefațele: un conținut inspirat de o falsă modestie.

Mă opresc la două reflecțiuni ale Prefacierului.

a) „Sper că opera, pe care o întreprind, va fi utilă . . . studenților, juriștilor magistrați sau avocați. Am căutat să indic controversele.”

Da, și eu cred că în vederea învățământului și a chipului cum se judecă procesele, o lucrare făcută de un profesor de valoare și talentul lui Arion, ajutat de experiența pe care i-a dato viața sa politică și de baron, este foarte folositoare. Să nu uităm însă cuvântul lui Napoleon cel Mare asupra utilității comentariilor Codurilor. După promulgarea Codului civil

francez, cel dintâi jurisconsult care s'a pus la lucru pentru a-l comenta și interpreta a fost marele romanist Toullier. Având pe lângă cunoștințele lui juridice și o viață de magistrat independent și experimentat, Toullier putea să facă un comentariu în care una doctrina juridică cu necesitățile practice ale vieții. Când Toullier a prezentat împăratului cel d'ântâi volum al comentarelor, Napoleon, care colaborase și el la marea operă, l'a întrebat: Ești hotărât să continui lucrarea dumitale?—Da, răspunse Toullier.

— Ei, atunci „*mon Code est perdu*” (Codul meu este desființat). Este o ironie spusă cu mult spirit în aceste cuvinte? Nu. Desigur, Napoleon avea ceva dreptate. Comentariile, interpretările se bazează pe spiritul de analiză și mai cu seamă pe spiritul de contradicțiune, pe crearea de ipoteze. Dar din contradicțiuni și ipoteze nasc năsfârșitele controverse. De aci acel «*pentru*» și «*contra*» care duce la sophismă, de aci mobilitatea jurisprudenței, nesiguranța și — *horribile dictu* — mercantilismul juridic.

Ce să credem? Să declarăm noul comentariu al Profesorului Arion o piatră mai mult la faimoasele construcții juridice pentru întorsătura legii, pentru controversă (*contra versus* — întors contra)? Nu.

Autorul operei ce examinez este la adăpost de orice critică din această privință. În adevăr, lucrarea sa nu este făcută în scop de a da arme în diferitele specii, într'un sens și în altul pledanților, cu citații de diferite interpretări și de jurisprudențe întemeiate sau greșite. Este un manual alcătuit din legătura principiilor Dreptului Comercial. Aceste principii sunt ideile generale trase din legile pozitive, din doctrină, din obiceiuri, din faptele istorice. Profesorul Arion le numește în titlul cărții sale „elemente”. Dacă le studiezi, textele legii se formulează de la sine. Citația articolului se impune. Metoda profesorului Arion este metoda lui Ratand, fost profesor de Drept comercial la Facultatea de drept din Paris, profesor al cărui elev a fost.

Cu ce plăcere evoc timpul când în marele amfiteatru al Facultății de drept din Paris, unul lângă altul notam cursul vorbit cu o verbă *endiablée* și un interes nu se poate mai atrăgător. Ca și Rataud, Arion întrebuintează și metoda bazată pe observațiunea faptelor și metoda scolastică. Autorul într'un stil ușor, limpede, într'o limbă pe înțelesul tuturilor face comentariul articolelor spre folosul avocatului și al judecătorului. Exemplele, realismul, dialogul profesorului cu el însuși interesează atențiunea studentului o fixează și i formează mentalitatea.

b) O altă reflecțiune pe care o găsesem de trei ori afirmată (paginile VII, VIII, IX), în prefață, este aceea privitoare la «știința dreptului comercial». Această reflecțiune ne sugerează întrebarea: dacă Dreptul și anume Dreptul Comercial este o Știință? De sigur da, dacă știința este o cunoștință. Știința însă are o pretențiune mai mare. Ea este complexul cunoștințelor cu caracter de universalitate, de precizie și previziune. Dar oamenii cu facultățile, cu posibilitățile, cu drepturile și datoritiile lor, nu intră nici în uniformitate, nici în universalitate din cauza inegalităților de fapt, nici în previziuni riguroase.

Codul civil, Codul comercial, Știință? Ceeace dovedește existența științei este însăși aplicațiunea ei. O lege fizică, o lege chimică sau mecanică se verifică, se demonstrează prin aplicarea ei, aplicare al cărei rezultat îl putem anunța mai dinainte. Ia să vedem aplicarea Științei dreptului; iunde o vedem mai bine? La Inalta Curte de Casație. . . de Casație și Justiție. Ei bine, pe fiecare zi un număr de procese judecate, cu respingeri de recursuri sau casări, are un procent de erori de drept care după calculul probabilităților se poate fixa. De aceea însăși legea, înainte ca Einstein să fi stabilit principiul relativității, a hotărât încă depe vremea Romanilor că «*R's iudicata pro veritate habetur!*» Inalta Curte însăși recunoaște erorile sale de drept, căci foarte des își schimbă jurisprudența. Cari sunt cauzele erorilor de judecată? Sunt o mulțime: mobilitatea Dreptului, cunoștința nesuficientă a lui, denaturarea textului și spiritului legii, astfel că jurisprudența creiază un fel de drept pretorian pe care doctrina franceză l-a numit *droit d'écoté* (dreptul alăturat). Acest fapt ridică dreptului, caracterul științific ce l-ar putea avea. Mai sunt apoi sugestiunile din afară ca și cele din inconștientul (nu inconștiința) judecătorului — căci judecătorul om este, —saturația spiritului de judecată, repulsiunea de a judeca... și câte altele!

Erorile de drept nu privesc numai Curtea de Casație română. Casația franceză și italiană, este foarte criticată de doctrina franceză și italiană.

Dar când te gândești la aplicarea Dreptului penal «știință»! Un exemplu: Codul nostru penal (art. 332)

pedepsește minciuna în scop de câștig băneșc. Dute la judecătorii de instrucție, la procurori și vezi dacă ei înțeleg sau aplică legea unui așa delict. Il cred fictiv, imaginar! Codurile știți? Jurisprudența Știința? Și asta este una din marile desiluzii ale vieții mele!

Dacă însă Dreptul nostru (Codurile) nu este știință, el are însă o mare superioritate asupra Științei. În ce constă această superioritate? În aceea că pe când știința n'are în sine valoare morală, Dreptul o are continuu. Sub acest aspect cărțile în care studiem Dreptul, —și carea lui Arion este dintre acestea— hotărârile cari pun capăt luptei pentru dreptul real, au ceva admirabil, atrăgător, pot zice ceva divin. Cei vechi aveau dreptate când considerau Dreptul ca un capitol al religiei.

Azi nu'l mai considerăm nici măcar ca un capitol al Moralei.

Profesorul Thaller dela Facultatea de drept din Paris, a văzut bine caracterul Dreptului în aplicația lui. Într'o conferință rămasă celebră, ținută la colegiul liber al științelor sociale la 1910, Thaller a zis: «Dreptul ca și viața este luptă: fiecare se apără, voiește să persuadeze pe judecător; ingeniositatea, astuția, raționamentul pledorului sau al consiliului său nu sunt o tactică reprehensibilă, pentru asta cunoașterea textelor și a sistemelor este indispensabilă».

Și pentru aceste considerațiuni cred că opera Profesorului Arion va fi de un real folos.

Ce departe suntem de vremurile când Vasile Boreescu cu spiritul lui clar și sintetic, în lecțiunile și în cartea lui forma mentalitatea studenților, avocaților și judecătorilor.

Acum ne trebuie ore mai multe de studiu, căci noi chestiuni s'au îngrămădit în Codul Comercial: asigurările, contractul de muncă, moneda cu modalitățile noi de plată, telefonul, agravarea răspunderilor în asociațiuni.

* * *

Nici timpul, nici locul nu'mi îngăduesc să intru în amănuntele materiilor tratate în primul volum apărut. Voi indica câteva:

La pagina 13 și 62 găsesem că autorul ne spune prea puțin de speculă. Aș fi voit să găsesem ceva, cât de resumat, asupra speculei întrebuintată ca mijoc abusiv, nepermis, pentru câștiguri, spre exemplu: specula cu moneda țării, azi principala cauză a dezastrului financiar.

La pagina 35 găsim o interesantă expunere asupra imitațiunii și evoluțiunii în legislație.¹⁾ La pagina 58 expunerea «Legea și Uzul» este temeinică. Cu drept cuvânt se critică legiuitorul dela 1887 care a suprimat uzul dând precădere Codului civil. Uzul de

¹ Vezi memoriul meu în «Centenarul Codului Napoleon.»

multe ori are o forță mai mare de cât legea. Uzurile sunt fapte generatoare de drept, pe când legea de multe ori este o ficțiune. Cu drept cuvânt Nietzsche a zis ca obiceiurile sunt cel mai elequent semn al civilizației unei societăți.

La capitolul grupării actelor de comerț găsim chestiunea privitoare la fotografi. Sunt ei comercianți sau artiști? Citesc la pagina 58:

«Fotografia... poate produce o mișcare de admirațiune, iar nu o adevărată emoțiune artistică... Fotograful este comerciant, nu artist ca pictorul». Nu împărtășesc această părere. Sunt pictori cari nu sunt artiști, cum sunt fotografi cari sunt artiști. Cât despre „emoțiunea...” produsă de o fotografie, sufletește vorbind, este mult mai intensă, mai puternică de cât aceea a unui portret picturat. Nu este nici o legătură directă între subiectul portretului, și portretul pictat, pe când fotografia este însăși emoțiunea, fluiditatea persoanei. Balzac demonstrează într-o pagină a unui roman al său părerea mea. Parlăm cu drag și de preferență cu noi sau lângă pat fotografia unei persoane ce ne este scumpă, iubită, iar nu portretul creionat sau cu culori. Fotograful întrebă înțelegând scopul ce urmărește proceduri artistice ca și pictorul.

În această ordine de idei cred că și avocatul este și trebuie să fie și un artist în felul său, ceea ce ar trebui să-l pue în stare de incompatibilitate cu orice comerț, principal sau accesoriu.

Minutat de bine este tratată la numărul 229 una din cele mai grele chestiuni în Dreptul civil și comercial. Cum se face acordul voințelor? Această întrebare, putem zice, domină întregul drept. Ce este Dreptul? Care este cauza lui generatrice? Voința noastră. Ca Dreptul este Forța sau că Forța este Dreptul, iacă două înrebări cari devin fără interes dacă este adevărat că voința noastră creiază dreptul. Fără interes, căci voința este și drept și forță. Dar voința unuia singur nu poate produce dreptul; ne trebuie două sau mai multe voințe. De aci a născut marea chestiune de a ști cum se face acordul voințelor pentru a produce dreptul?

Profesorul Arion răspunde precis: «atunci când toate condițiunile contractului, adică diferitele clause sunt cuprinse în acordul de voințe, fără nici o divergență. Toate, absolut toate, trebuie să intre în conștiințământul părților-dacă o singură condițiune lipsește, contractul nu se naște». De aci cu multă logică este trasă concluziunea emnamente juridică, că distincțiunea între clause principalele și cele secundare se poate face la interpretarea, la executarea sau la resilierea unui contract, dar nu la facerea lui. Tot ca consecință a acestei teorii este și valoarea clauzei care în vânzările închiate amână transferarea proprietății.

Este valabilă o asemenea convențiune? Autorul „Elementelor de drept comercial” demonstrează afirmativa.

La numerile 274—279 se studiază plata diferitelor cursuri și monezi, în sarcina cui cade agiul. Constat aci o lacună; nimic nu se spune de teoria impreviziei. Am pledat-o pentru prima oară eu înaintea Tribunalului comercial care a admis-o.

Probabil autorul a rezervat-o la unul din capitolele volumului al doilea pe care îl așteptăm.

C. G. Dissescu

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA I-a

Audiența dela 29 Decembre, 1920

Președenția d-lui G. V. Buzdugan, președinte

Schmidt & Co. cu Geta Weintraub

ORDONANȚĂ PREZIDENTIALĂ ÎN REȘERRE.— CERCETAREA FONDULUI DREPTULUI.— MĂSURI PROVIZORII ȘI CONSERVATORII.— ART. 66 BIS PR. CIVILĂ.

ORDONANȚĂ PREZIDENTIALĂ ÎN REȘERRE.— EXAMEN SUMAR A AFA-CERII CE SE JUDECA.— MĂSURI PROVIZORII.— ART. 66 BIS PR. CIVILĂ.

1 Pe calea procedurii sumare și excepționale prevăzută de art. 66 bis pr. civilă, nu se pot lua decât măsuri provizorii și conservatorii impuse de necesități imperioase, spre a nu se periclita dreptul părților, ceea ce exclude posibilitatea rezolvărei pe această cale a fondului dreptului ce formează obiectul litigiului între părți.

2 Dacă fondul dreptului nu poate fi soluționat cu caracter de lucru judecat pe calea prevăzută de art. 66 bis pr. civilă, totuș un examen sumar al afacerii este autorizat de lege și indispensabil chiar, atât din punctul de vedere al justificărei competenței acestei instanțe excepționale de a lua o măsură provizorie, cât și pentru ca judecata să poată aprecia din punct de vedere al măsurii ce i se cere care dintre părțile litigante are în favoarea sa aparențele unei situațiuni juridice legale și justifică un interes legitim pentru ca să i se poată incuviința o măsură provizorie până la rezolvarea pe calea dreptului comun a însuși fondului pretențiilor în litigiu.

No. 701.- Casetă sentința Trib. Ilfov S. II c. cor. în urmă recursului făcut de către Firma Gh. Schmidt & Co. în proces cu Geta Weintraub.

Curtea, deliberând,

Asupra recursului făcut de Firma Schmidt & Co. contra sentinței No. 567/920 a Tribunalului Ilfov s. II dată în cauza cu intimata Geta Weintraub.

Văzând motivul de recurs:

«Exces de putere, greșită interpretare a convenției părților, greșită aplicarea a art. 66 bis din procedura civilă».

Având în vedere că din sentința atacată cu recurs, se constată că recurenta, firma Schmidt, a cerut Tribunalului Ilfov ca pe cale de ordonanță presiden-

țială, conform art. 66 bis pr. civ., să se oblige intimata Geta Weintraub a-i evacua una cameră din imobilul situat în București, str. Regală No. 15.

Că această cerere i-a fost admisă prin ordonanța prezidențială No. 10776/920 și respinsă de completul Tribunalului prin sentința atacată cu recurs, dată în urma apelului intimitei Geta Weintraub.

Având în vedere că înaintea Tribunalului intimata de astăzi pentru a obține menținerea sa în imobil, a invocat titlu de chirie, constatată printr-un contract de locație de serviciu și închiriere vizat la No. 30465/920, de Ad-ția Financiară București, prin care contract, intimata era angajată ca funcționară în serviciul recurentului, cu salariu lunar și cu drept de a ocupa o cameră socotită cu chirie lunară de 50 lei, pătăblă prin rețineri din salariul său.

Ca deci intimata, având un titlu pentru a ocupa imobilul, validitatea lui, decide Tribunalul, nu se poate discuta pe calea art. 66 bis. pr. civilă, și ca atare o menține în imobil respingând cererea de evacuare făcută de recurent.

Considerând că, în adevăr, pe calea procedurii sumare și excepționale prevăzută de art. 66 bis pr. civilă nu se pot lua de cât măsuri provizorii și conservatorii, impuse de necesități imperioase, spre a nu se periclita dreptul părților, ceea ce exclude posibilitatea rezolvării pe această cale a fondului dreptului ce formează obiectul litigiului între părți.

Considerând însă că, dacă fondul dreptului nu poate fi soluționat cu caracter de lucru judecat pe această cale, un examen sumar al afacerii este autorizat de lege, și indispensabil chiar, atât din punct de vedere al justificării competenței acestei instanțe excepționale de a lua o măsură provizorie, cât și pentru ca judecata să poată aprecia din punct de vedere al măsurii se i se cere, care dintre părțile litigante avea în favoarea sa aparențele unei situații juridice legale și justifică un interes legitim pentru ca să i se poată încuviința o măsură provizorie până la rezolvarea pe calea dreptului comun a însuși și fondului pretențiilor în litigiu.

Având în vedere că, în cauză, recurenta își întemeia dreptul său de a ocupa imobilul și cere evacuarea pe baza unui contract de închiriere necontestat de părți și că este constant în cauză că intimata care azi nu se mai află în serviciul recurentului, a intrat în stăpânirea unei camere din acel imobil în virtutea calității sale de funcționară a recurentului.

Că, deși în instanța de apel intimata a prezentat un pretins contract de locație de serviciu și închiriere, în baza căruia pretinde a rămâne în imobil și după licențierea sa din serviciu, totuși acest contract emanând numai de la intimată, fiind semnat numai de dânsa, și datat posterior ordonanței prezidențiale de evacuare, neamănând deci dela partea contra căreia se opune, el nu are aparențele unui

titlu care să justifice menținerea sa provizorie în imobil, iar Tribunalul numai plecând dela ideea eronată că intimata avea un titlu cu aparențe de legalitate, refuză examinarea sumară a validității acestui titlu în vederea măsurii provizorii de evacuare ce i se cerea.

Că procedând astfel, violează art. 66 bis. pr. civ. și deci motivul de recurs dedus din violarea acestui text de lege este întemeiat și cată a se admite.

Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL ILFOV S. II COM.

Audiența dela 1 Octombrie 1921

Președenția D-lui S. Rădulescu, judecător

Mihai Tănăsescu cu Centrala Cooperativelor Sătești

MANDAT COMERCIAL.—MANDANTE-DATORIA MANDATARULUI COMERCIANT DE A RĂSPUNDE DE PRIMIRE.—STAT.—ART. 8 ȘI 376 C. COM. CONT-CURENT.—CARACTERUL ACESTUI CONTRACT.—CONTURI ȘI PARTIDE COMERCIALE.—LIPSA EFECTELOR JURIDICE ALE CONTULUI CURENT.—ART. 370—373 C. COM.

1. Statul deși poate face acte de comerț, neputând însă avea calitatea de comerciant, urmează că dispozițiunile art. 376 c. com. potrivit cărora comerciantul care nu voeste să primească o însărcinare este dator în cel mai scurt termen să facă cunoscut mandantului neacceptarea nu'i pot fi aplicabile, de oarece aceste dispozițiuni se referă numai la cazul când e vorba de un mandat ce se dă unui comerciant, iar nu și când ordinul se dă unui necomerciant.

2. Ceace caracteriză contractul de cont-curent este creditul reciproc și indivizibilitatea înscrierilor de debit și credit ce contractanții își fac unii către alții, nici una din părțile contractante neputând să se considere creditor și să ceară plata înainte de încheerea comptului curent, spre deosebire de acele partide comerciale sau conturi, ținute obicinuīt de comercianți unde operațiunile de debit și credit sunt independente una de alta, putând oricând fi lichidate în parte, și cari deși câte odată port în mod impropriu titulatura de cont curent sunt lipsite de efectele juridice ale contului curent.

No. 832.—Admisă în parte opoziția făcută de Mihail Tănăsescu în contra sentinței acestui Tribunal cu No. 788/920 în proces cu Centrala Cooperativelor Sătești.

S'au ascultat d-nii avocați Moldoveanu și Em. Pantazi pentru oponent și I. Diaconu pentru intimata Centrala Cooperativelor Sătești.

Tribunalul,

Asupra opoziției de față făcută de către Mihail Tănăsescu cu petiția înreg. la No. 8228/920 în contra

sentinței acestui Tribunal cu No. 788/20 prin care se respinge ca nesustenută acțiunea intentată de numitul oponent cu petiția înreg. la No. 3609/920 în privința Centralei „Cooperativelor Sătești de producție și consum” și prin care cerea ca pârâta să fie obligată la plata sumei de 662.621 lei rest din valoarea a 30 vagoane rapiță colza pe care societatea pârâtă a fost imputernicită să o vândă pentru și în numele său.

Având în vedere actele din dosar și susținerile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele :

Prin convenția din 14 Februarie 1920 reclamantul M. Tănăsescu imputernicește Centrala Cooperativelor Sătești ca pentru el și în numele său să vândă o cantitate de 36 vagoane rapiță colza pe prețul ce-l va putea obține. În virtutea acestei convențiuni, Centrala era în drept a face cheltuielile pentru înmagazinarea, asigurarea, transportarea și predarea mărfii precum și orice alte cheltuieli necesare pentru aducerea la îndeplinire a acestei convențiuni, având și dreptul de a încasa prețul rezultat din vânzare.

Centrala Cooperativelor Sătești execută această convenție, și la 7 Martie 1920, după ce Centrala vânduse rapița (28 Februarie 1920) și mai înainte de a încasa prețul, M. Tănăsescu îi dă ordin printr'o telegramă ca să-i vândă pe termen francii francezi ce trebuia să-i încaseze Centrala din prețul rapiței, ordin pe care însă Centrala nu l' execută.

Cum tot în acest interval de timp, M. Tănăsescu în contul prețului ce urma să rezulte din vânzarea rapiței încasase de la Centrala ca avans diferite sume de bani, și cum Centrala făcuse de asemenea diferite cheltuieli cu executarea acestui mandat, de teamă că nu va mai putea fi acoperită de garanția francilor rezultați din vânzare, căci începuseră să scadă față de valoarea leului, prin notificarea din 27 Iulie 1920 somează pe reclamantul Tănăsescu să se prezinte spre a achita suma de 639.541 lei plus comisionul convenit de 8% ce acesta datorează asupra prețului brut realizat din vânzarea rapiței, atrăgându-i atenția că în caz de neplată va procedea la vânzarea depozitului de 257.324 franci francezi. Mihail Tănăsescu nedând nici o urmărire acestei somațiuni, Centrala Cooperativelor Sătești cere la 25 August 1920 autorizarea Tribunalului de a vinde gajul și în urma vânzării efectuată prin Bursă, din prețul eșit, reține suma necesară pentru acoperirea soldului debitor, iar restul de 91.381 lei l' ține la dispoziția reclamantului Tănăsescu.

În urma acestor fapte, M. Tănăsescu nemulțumit de operațiunea efectuată de Centrala Cooperativelor Sătești intentă acțiunea de față, care prin efectul acestei opozițiuni urmează a se repune din nou în discuția acestui Tribunal.

Având în vedere că reclamantul pretinde prin acțiunea sa că Centrala Cooperativelor Sătești neexecutând ordinul său de a vinde cu termen la 7 Martie 1920 francii francezi rezultați din vânzare, și reexecutând nici obligația ce-i impunea contul curent de a trece în cont remiza obținută—franci francezi la cursul zilei în care i-a avut efectiv,— contul prezentat de Centrală nu poate fi ținut în seamă și urmează a fi refăcut din nou spre a se vedea care este soldul în favoarea sa, dacă operațiunea vinderei francilor francezi ar fi fost trecută la data și pe cursul zilei de 7 Martie 1920, când a dat ordin de vinderea lor, sau la data de 17 Martie 1920, data încasării francilor francezi de către Centrala Cooperativelor Sătești.

Având în vedere că în acest scop reclamantul a cerut și Tribunalul în mod preparatoriu a încuviințat ca printr'o expertiză să se refacă comptul dintre reclamant și pârât, ținând seamă de cursurile ce avea francul la cele două epoci indicate de reclamant 7 Martie 1920 și 17 Martie 1920.

Având în vedere că mai înainte de a examina actul de expertiză și concluziunile trase de expertul ce l'a întocmit, Tribunalul cată a vedea temeiurile juridice pe care reclamantul își bazează acțiunea sa,

Având în vedere că reclamantul invoacă în primul rând că Centrala Cooperativelor Sătești fiind mandatară sa avea obligațiunea de a se supune ordinului său telegrafic și de a gera afacerea în toată întinderea ei, în legătură și cu contul-curent dintre părți care obligă pe Centrala de a vinde de la sine francii francezi în ziua în care i-a avut efectiv și a l' înscrie cu valoare lor din acea zi în cont.

Având în vedere că pârâta Centrala Cooperativelor Sătești față de această susținere a reclamantului invoacă faptul că fiind o instituție de Stat nu putea primi ordin din partea lui M. Tănăsescu, simplu particular, și nici acesta nu i putea da alte însărcinări peste cele prevăzute în convenția din 14 Febr. 1920.

Că astfel fiind, chestiunea care urmează a fi rezolvată de Tribunal este aceea de a se ști dacă ordinul telegrafic din 7 Martie 1920, dat de către reclamant Centralii Cooperativelor Sătești cu privire la vânzarea pe termen a francilor francezi, obligă Centrala în calitate de mandatară la executarea lui.

Considerând că într'adevăr potrivit art. 375 c. com., mandatul dat pentru o anumită afacere cuprinde imputernicire și pentru toate actele necesare executării lui, chiar când nu ar fi anumite arătate, însă aceste dispozițiuni nu-și pot avea aplicarea în speță, deoarece vânzarea francilor nu constituia o operație necesară executării mandatului între părți care lua sfârșit prin încasarea prețului, franci francezi, ci o

operațiune cu totul streină și în afară de mandatul intervenit între părți.

Considerând că, deasemenea, nu pot fi invocate nici dispozițiunile art. 376 c. com. potrivit cărora comerciantul care nu vrea să primească o însărcinare este dator în cel mai scurt termen să facă cunoscut mandantului neprimirea, și nu se poate susține că Centrala Cooperativelor Sătești nerăspunzând la ordinul din 7 Martie 1920 că nu primește a' execută este considerată că l-a acceptat, de oarece dispozițiunile sus citate se referă numai la cazul când e vorba de un mandat ce se dă unui comerciant iar nu când ordinul se dă unui necomerciant, cum e în speța Centrala Cooperativelor Sătești.

Considerând că într'adevăr Centrala Cooperativelor Sătești fiind o instituție de Stat, dacă poate ca și însuși Statul să facă acte de comerț, nu poate totuși potrivit art. 8 din codul comerț al să aibă calitatea de comerciantă și deci dispozițiunile art. 376 c. com. nu-i pot fi aplicabile.

Că astfel fiind, temeiul juridic al acțiunii reclamantului, bazat pe nexecutarea mandatului dat prin ordinul telegrafic din 7 Martie 1920, este nefundat și deci urmează a fi înlăturat.

Având în vedere că, în aldoilea rând, reclamantul își întemeiază acțiunea pe raportul ce există între dânsul și părâta, derivând din contractul de cont-curent și potrivit regulilor căruia Centrala Cooperativelor Sătești trebuia să vândă francii în ziua când i'a avut efectiv și a-i înscris cu valoarea lor din acea zi în cont.

Având în vedere că, față de această argumentare a reclamantului, părâta Centrala Cooperativelor Sătești tăgăduiește existența unui raport juridic derivând din cont-curent între dânsa și reclamant, de oarece de și contul expediat reclamantului poartă titulatura de «extras de cont-curent», în realitate nu este decât un simplu cont în care s'au trecut sumele ce le datora reclamantul în contul prețului rezultat din vânzarea rapiței.

Considerând că întrucât calificarea juridică a unui act nu-l dă intitularea pe care o are ci natura și cuprinsul lui, Tribunalul urmează a examina mai întâi dacă din actele și raporturile dintre părți rezultă că între ele a intervenit un contract de cont-curent care să și poată produce consecințele juridice.

Considerând că în drept prin cont-curent se înțelege acel contract prin care două părți își conced în mod temporar un credit pentru operațiunile ce reciproc vor face între dânsese, cu dreptul pentru acela care la închiderea contului va avea rezultat în favoarea sa un sold creditor să ceară de la debitor diferența dintre debit și credit, spre deosebire de acele simple conturi sau partide în care comercianții înscrin

în mod succesiv diferitele operațiuni de debit și credit față de clienții lor, cu scopul de a avea un tablou în care să cunoască la fie care moment situația debitului și a creditului și a putea ulterior să își încheie contul definitiv și cari dacă port de multe ori în mod impropriu titulatura de cont-curent sânt cu totul lipsite de efectele juridice ale contractului de cont-curent.

Considerând că într'adevăr ceiace caracteriză contractele de cont-curent este creditul reciproc și indivizibilitatea înscririlor de debit și credit ce contractanții își fac unul către altul, nici una din părțile contractante neputând să se considere creditor și să ceară plata înainte de închiderea contului-curent, pe când în acele partide sau conturi ținute obișnuit de comercianți, operațiunile de debit și credit sunt independente una de alta putând fi oricând lichidate în parte.

Având în vedere că, în speța, actul prezentat de reclamant și care emană de la Centrala Cooperativelor Sătești deși are titulatura de «cont-curent» totuși el nu constituie decât o partidă de cont, deschisă reclamantului, în care Centrala Cooperativelor Sătești a trecut succesiv cheltuielile făcute și avansurile acordate reclamantului în contul sumei de franci francezi ce avea să rezulte din vânzarea rapiței și care conform principiilor mai sus expuse, nu poate constitui aceeace se numește în drept cont-curent, de oarece de nicăeri nu rezultă acel credit reciproc, ce părțile au convenit să și deschiză în vederea operațiunilor ce ar interveni între ele și care să formeze un cont indivizibil până la data anume fixată pentru încheierea lui.

Că astfel fiind, și acest temei juridic al acțiunii reclamantului urmează a fi respins ca nefundat.

Având în vedere însă că atât în instanță cât și prin răspunsul său la interogator, Centrala Cooperativelor Sătești a recunoscut că în urma deducerii cheltuielilor și sumelor avansate reclamantului rezultă în favoarea acestuia un sold de 91.381 lei 97 bani, deci acțiunea reclamantului urmează a fi admisă în parte pentru această sumă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Siliu Rădulescu, admite în parte opoziția.

Semnați: Siliu Rădulescu, M. I. Grădișteanu

Adnotațiune.—Sentința Tribunalului Hfov, ce adnotăm, rezolvă două importante chestiuni de drept: una referitoare la mandatul comercial și cealaltă la materia contului-curent. Să le examinăm pe rând.

1) *Chestiunea mandatului.*—Speța judecată este următoarea: M. hait Tanăsescu convine la 14 Februarie 1920 cu centrala cooperativelor sătești, ca această instituțiune, în numele lui, să vândă o cantitate de

36 vagoane rapiță colza pe prețul ce-l va putea obține. Centrala era în drept să încaseze prețul rezultat din vânzare, cum și obligațiunea de a face cheltuielile pentru înmagazinare, asigurare, transportarea și predarea mărfii.

Executând mandatul, Centrala Cooperativelor Sătești vinde marfa, iar M. Tănăsescu, înainte ca centrala să încaseze prețul, dă ordin aceleiași centrale să vândă pe termen francii ce trebuia încasați drept preț. Ordinul acesta nu a fost executat. De aici discuțiunea dacă Centrala în calitatea sa de mandatară trebuia sau nu să execute ordinul de a vinde pe termen francii ce urma să i încaseze.

Convențiunea intervenită la 14 Februarie 1920 și prin care se împuternicea centrala cooperativelor sătești să vândă 36 vagoane de rapiță, nu prevedea referitor la preț, decât dreptul pentru centrală de a-l încasa, nu se spunea însă, că centrala va vinde francii și va obține în schimb lei.

Prin faptul vinderii rapiței și încasarea prețului, centrala cooperativelor executase în totul convențiunea din 14 Februarie 1920. Mai era obligată să execute ordinul de a vinde pe termen francii?

Tribunalul răspunde cu drept cuvânt că nu. Într-adevăr, prima convențiune fiind executată, dacă centrala cooperative or ar fi acceptat și ordinul de a vinde francii, prin aceasta încheia un nou contract de mandat.

În comerț, comerciantul cărui i se oferă un mandat este responsabil, chiar dacă nu răspunde că acceptă în-ărcinarea dată de mandant, deoarece este presupus că un comerciant, care se ocupă cu asemenea afaceri, are interes să execute ordinele, întrucât din executare el câștigă, mandatul comercial nefiind presupus gratuit.

În această privință avem în codul comercial art. 376, traducere întocmai a art. 351 din codul comercial italian și care prevede, că comerciantul, care nu vrea să primească o însărcinare, este dator, în cel mai scurt termen posibil, să facă cunoscut mandantului neprimirea; în acest caz este încă dator a face să se păstreze în loc sigur lucrurile ce i s'au expediat și să îngrijească de dănsese în socoteala mandantului, până ce acesta va putea lua măsurile necesare.

Pentru a ne găsi în cadrul art. 376 trebuie însă să ne găsim în fața unui comerciant căruia să i se facă ofertă de mandat. Dacă se face o atare ofertă unei persoane, ce nu este comerciantă, aceasta nu este obligată să dea vreun răspuns. Dar doctrina merge mai departe și spune că nu există vreo obligație, chiar atunci când oferta de mandat s'a făcut unui comerciant, însă mandatul se referea la lucruri și servicii ce nu intră în ramura de activitate a

comerciantului, de oarece în asemenea ipoteză nu ne mai găsim în situațiunea avută în vedere de legiuitor. Legea presupune că cel ce vrea să confere mandat se adresează la un comerciant ce se ocupă cu afaceri de soiul celor ce ofertantul voeste să închee și nu a fost în intențiunea legiuitorului să turbure activitatea neguțătorului cu executarea de mandate al căror obiect este străin de obiceinita sa preocupare ¹⁾.

Prin urmare, obligațiunea de a răspunde în caz că nu se acceptă mandatul și de a lua măsuri de conservare în ce privește lucrurile expediate, nu se referă decât la comercianții cărora li se adresează oferte de mandat și cu condițiunea ca obiectul mandatului să fie în legătură cu ramura de activitate a comerciantului.

Din acest punct de vedere tribunalul bine a judecat, când nu a aplicat dispozițiunile art. 376 Centralei Cooperativelor Sătești, deoarece: a) această instituțiune de Stat deși poate face acte de comerț, totuși nu este un comerciant, și b) ordinul dat de a vinde francii pe termen în schimbul leilor, nu se referă la operațiuni ce această instituțiune ar îndeplini, ci din contră asemenea speculațiuni sunt chiar contrarii activității unei instituții de Stat.

Tot în legătură cu art. 376 c. com. este de notat că un comerciant primind o ofertă de mandat, deși nu răspunde că refuză, totuși tăcerea sa nu poate însemna acceptarea mandatului, dar în asemenea caz, comerciantul neconformându-se dispoziției legale, va răspunde de daunele pricinuite celeilalte părți, în conformitate cu normele generale în materie de culpă ²⁾.

2) *Cestiunea contului-curent.* — M. Tănăsescu s'a mai plâns înaintea Tribunalului că Centrala Cooperativelor Sătești nu s'a conformat convențiunii de cont-curent ce ar fi existat între părți, și cu această ocaziune Tribunalul foarte juridic distinge contul-curent de simplul cont de credit și de debit. Față de motivarea clară a sentinței, ne limităm a face oarecari observațiuni, cu referință mai ales la jurisprudența italiană.

Contul-curent este un contract și nu numai un metod contabil de a socoti debitul și creditul dintre două persoane, în relațiuni de afaceri. În comerț, și mai ales la bănci avem diferite raporturi ca: deschideri de credit în cont-curent, avansuri în cont-curent, subvențiuni în cont-curent, depozite în cont-curent, etc.; toate aceste raporturi sunt distincte de contractul de cont-curent, adică de contul curent așa cum este privit în codul comercial.

Contul curent este un contract consensual, oneros și bilateral, prin care două sau mai multe persoane se

1) A se vedea *U. Navarrini*, *Traitato teorico, pratico di Diritto Com.*, vol. 3 Mandato.

2) A se vedea *U. Navarrini* loc. cit.

obligă în mod reciproc să-și acorde credit pentru rimesele ce și le vor face una alteia cu intențiunea ca acela ce va rezulta creditor la încheierea contului curent să poată cere diferența dintre debit și credit¹⁾.

Din definițiunea aceasta vedem ușor deosebirea ce există între metoda contabil și între contractul de cont-curent.

Intreaga contabilitate în partidă dublă se bazează pe conturi. Fiecare obiect, fie care fel de marfă, fie care client, funcționar are un cont propriu. În acel cont se trec toate operațiunile. În contul mărfuri se trec zilnic intrările și ieșirile mărfurilor, pentru ca ori când să se poată vedea din diferența dintre debit și credit situațiunea reală a acelei partizi. Cu clienții a fel. Fiecare persoană, care este în relațiuni de afaceri cu un comerciant, cu o bancă, își are contul său. În acel cont se trece zilnic tot ceea ce clientul dă și tot ceea ce clientul primește și din timp în timp i se trimete un extras după contul lui, numit popular «extras de cont-curent», dar care nu trebuie confundat cu contractul de cont-curent, deoarece numai la acesta din urmă avem o convențiune, ca în *mod reciproc*, părțile să-și acorde credit pentru rimesele ce și le vor face, iar pe de altă parte numai la contractul de cont curent, rimesele trecute în cont curent, își perd individualitatea lor, să desbrace de toate caracterele lor spre a deveni indivizibile cu toate celelalte rimese și spre a deveni simple posturi, simple numere în calcularea ce se va face la sfârșit între debit și credit.

La contractul de cont-curent, acreditarea este irevocabilă și odată făcută, cel ce a făcut acreditarea nu mai poate cere contra-prestațiuni, de cât la încheierea contului; pe când la conturile celelalte fie care post din cont poate fi executat aparte: rimesele nu-și perd individualitatea lor, nu se produce ceea ce se zice, novațiune.

De aceea cu drept cuvânt, spre a se arăta diferența dintre contractul de cont-curent de simplu cont de gestiune, ce intervine între un comerciant și clientul său, între comisionar și comitent, între mandatar și mandante, se citează, în tratate, deciziunea din 21 Februarie 1889 a Curții de apel din Macerata, care în motivarea sa spune: «Contul-curent nu trebuie confundat cu simplul cont de credit și debit existând între comercianți pentru furnituri de mărfuri din contracte diferite sau pentru rimese în bani făcute su titlu de plăți parțiale; căci adevăratul cont curent, deși rezultă din mai multe operațiuni, consistă într-o unică convențiune regulatoare a diverselor operațiuni... Caracterul distinctiv între contul simplu și contul-curent consistă în aceea că, în contul simplu avem atâtea contracte distincte și au-

tonome câte sunt operațiunile ce îl compun, și esența contului-curent rezidă tocmai pe convențiunea unică care reglementează și guvernează operațiunile ce depind de ea¹⁾.

În speța judecată de Tribunalul Ilfov S. II comercială, nu avem un contract bilateral de concesiuni reciproce de credit, ci un contract de mandat și un cont de gestiune, în care s'au trecut toate spesele făcute de mandatar cum și anticipări asupra prețului. Nu există din partea lui M. Tănăsescu vreo obligațiune de a concesiunea credit Centralei Cooperativelor Sătești, și unde nu e posibilitate de credit reciproc nu poate fi vorba de contract de cont-curent²⁾.

În acest sens s'a pronunțat și Curtea de Apel din Trani, la 20 Decembrie 1907 când a decis că «contul curent este un contract, care, destinat a crea raporturi juridice speciale, are loc când doi contractanți își conced *temporar credit* pentru rimesele lor respective, pentru ca acel ce rezultă creditor la încheierea contului să poată cere numai diferența între debit și credit» și că «nu e cont-curent când o parte furnizează în diferite dați mărfuri, și cealaltă face plăți în contul prețului³⁾.

Când Centrala cooperativelor sătești a trecut în cont diferitele spese, cum și avansurile ce le făcea în contul prețului vagoanelor de rapită, nu făcea decât niște adnotări de natură contabilă a unui cont de gestiune, căci după cum a decis Casația din Torino, la 6 Aprilie 1889 „nu e cont-curent în orice acreditare în cont, dacă lipsește caracteristica unei continue variațiuni și a unei neîntrerupte alternări de debit și de credit între părți⁴⁾.

Fără o convențiune nu avem contract de cont-curent: părțile trebuie să voiască ca temporal să-și concedă credit în mod reciproc, cu intențiunea ca orice rimesă să fie novată și lichidarea să nu se facă decât la încheierea contului; așa că existența contractului de cont curent nu se poate deduce numai din proba unor raporturi de afaceri, chiar continuate pentru un timp destul de lung, și cari dau loc la acreditări și debitări, (Curtea de Apel Genova, 5 Mai 1896);⁵⁾ iar în altă sentință citim, că contabilitatea raporturilor de credit și debit deschisă de o instituțiune pentru afacerile clienților, nu constituie contul curent disciplinat de art. 345—348 c. com. italian.⁶⁾

I. N. Fișescu

1) Bonelli. Della cambiale assegno bancario e del contratto di conto corrente, p. 828, nota 2 care citează în acelaș sens o bogată jurisprudență a instanțelor superioare italiene.

2) Bonelli p. 829.

3) A se vedea: Prima raccolta completa de giurisprudenza sul codice di commercio, diretta da U. Navarrini vol. II, p. 315 și 89.

4) Prima raccolta di giurisprudenza sul codice di commercio, diretta da U. Navarrini, II, p. 323 și 226.

5) Op, cit n. 235.

6) Corespunzătoare art. 370—373 c. com. românesc. A se vedea Trib. Milano, 26 Iulie 1909, în Prima raccolta di giurisprudenza, II n. 240.

1) În ce privește deosebirea dintre școala franceză, germană și italiană, a se vedea în Bonelli, Cambiale, etc. p. 842.